

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/163/2018
Identifikačné číslo spisu: 7516203854
Dátum vydania rozhodnutia: 22.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7516203854.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. I., bývajúceho v M., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Kuzmányho 29, IČO 47 234 466, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Rybár, proti žalovanej POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO 35 807 598, o zaplatenie 4 362,23 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice-okolie pod sp.zn. 7C/231/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. apríla 2018 sp.zn. 5Co/433/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice-okolie rozsudkom z 30. januára 2017 č.k. 7C/231/2016-35 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 362,23 eur spolu s 8,05% ročným úrokom zo sumy 4 362,23 eur od 13. septembra 2014 až do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi 100% trov konania, ktorých výška bude vyčíslená v osobitnom uznesení. Poukázal na to, že žalobca si žalobou uplatnil nárok na zaplatenie 4 362,23 eur titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré na jeho úkor mala nadobudnúť žalovaná na základe zmluvy o úvere č. XXXXXXXX, podľa ktorej žalovanej zaplatil 3 290,56 eur, pričom istina úveru predstavovala 995,82 eur a na základe zmluvy o úvere č. XXXXXXXX, podľa ktorej žalovanej zaplatil 3 395,25 eur, pričom istina úveru predstavovala 1 327,76 eur. Súd dospel k záveru, že poskytnuté úvery sú bezúročné a bez poplatkov podľa § 4 ods. 3 cit. zák.č. 258/01 Z.z., nakoľko zmluvy o spotrebiteľskom úvere neobsahovali náležitosti podľa ods. 2 písm. i), j) k) (údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, ďalej len „RPMN“), v dôsledku čoho žalovanej nevznikol nárok na zaplatenie 4 362,23 eur, ktorej vydania sa žalobca titulom bezdôvodného obohatenia voči žalovanej domáhal. Bezdôvodné obohatenie vzniknuté žalovanej považoval súd za úmyselné s 10-ročnou objektívnou premlčacou dobou, nakoľko predmetné zmluvy boli uzavreté cca 6 a 7 rokov od podnikania žalovanej v oblasti poskytovania úverov, kedy po celý čas platila zákonná nevyvrátiteľná fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutých úverov v prípade absencie RPMN. Žalovaná neuniesla dôkazné bremeno o začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby na strane žalobcu,

žalobca sa o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovanej dozvedel v r. 2014 - počas plynutia premlčacej doby a 7. marca 2016 doručil žalobu na súd.

2. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 24. apríla 2018 sp.zn. 5Co/433/2017 na odvolanie žalovanej zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Žalovanej priznal náhradu trov konania na súde prvej inštancie a trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Mal za to, že súd prvej inštancie použil správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil a na daný skutkový stav ho nesprávne aplikoval, tzn. z podradenia skutkového stavu pod právnu normu nevyvodil správne závery o právach a povinnostiach strán sporu. Dospel k správneému záveru, že žalovaná sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohatila, lebo v ich vzájomnom spotrebiteľskom právnom vzťahu prijala od neho nad rámec poskytnutého úveru peňažné plnenie, ktoré jej vzhľadom na absenciu údajov o RPMN nepatrilo (§ 4 ods. 3 zák.č. 258/01 Z.z.). Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je podľa odvolacieho súdu rozhodujúci deň, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu, teda nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo 67/2011, uverejnené v Zo súdnej praxe č. 3/2013 pod publikačným č. 22/2013, sp.zn. 5Cdo 121/2009, uverejnené v ASPI, sp.zn. 3Cdo 169/2017, uverejnené na web stránke najvyššieho súdu). Mal za to, že tvrdenie žalobcu, že o bezdôvodnom obohatení sa (subjektívne) dozvedel až po porade so svojim zástupcom 9. septembra 2014, treba považovať za zjavne účelové, lebo sa reálne dozvedel, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu už dňom, v ktorom zaplatil sumy prevyšujúce istinu. Rozhodujúce pritom je to, že priamo zákon č. 258/2001 Z.z. ustanovuje, kedy sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Vzhľadom na uplynutie subjektívnej premlčacej doby už nebolo potrebné zaoberať sa uplynutím objektívnej premlčacej doby.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. c) C.s.p., t.j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, a to otázky „začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, na ktorú sa vzťahuje fikcia bezúročnosti a bez poplatkovosti“. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 169/2017, v rámci ktorého bolo výslovne uvedené, že je potrebné vždy skúmať a posúdiť skutočnú vedomosť oprávneného subjektu o bezdôvodnom obohatení. K opačnému záveru dospel najvyšší súd v rozhodnutí sp.zn. 5 Cdo 121/2009, ktorý uvádza pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Rovnaký názor zastáva aj on, nakoľko prvýkrát sa dozvedel, že sa na jeho úkor žalovaná obohatila až 9. septembra 2014, kedy vyhľadal svojho právneho zástupcu. Skorší dátum zistenia existencie bezdôvodného obohatenia nebol v konaní preukázaný. Podľa jeho názoru, aby sa spotrebiteľ skutočne dozvedel o bezdôvodnom obohatení, musel by skutočne vedieť, že na základe danej úverovej zmluvy dodávateľ nemá nárok na plnenie nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov, pričom je irelevantné, z akého dôvodu by tento nárok nemal (bezúročnosť, bezpoplatkovosť, atď.). Pokiaľ nevedel, že zmluva trpí vadami, nemohol mať vedomosť ani o bezdôvodnom obohatení. Teda z uvedeného vyplýva len alibistické odkázanie na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedľuje), na ktorú skutočnosť poukázal odvolací súd v rozhodnutí pod sp.zn. 6 MCdo/9/2012.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadřila.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C.s.p., že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovene zákonom (§ 428 C.s.p.), zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).
7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.
8. V preskúmvanej veci žalobca odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) C.s.p.
9. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.
10. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 C.s.p. dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.
11. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dovolaním, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C.s.p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 C.s.p.
12. V predmetnej veci žalobca odôvodnil dovolanie nesprávnym právnym posúdením veci spočívajúcim v otázke začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, na ktorú sa vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti. Mal za to, že je potrebné posúdiť, kedy sa skutočne dozvedel, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal a nie kedy došlo k zaplateniu istiny. Prípustnosť dovolania je podľa neho daná tým, že predmetná otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.
13. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).
14. Pri posúdení právnej otázky začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri bezdôvodnom obohatení najvyšší súd poukazuje na rozhodnutie vedené pod sp.zn. 3 Cdo/169/2017, ktoré uvádza aj žalobca. Podľa tohto rozhodnutia takáto právna otázka bola už dovolacím súdom vyriešená, a to v rozhodnutí vedenom pod sp.zn. 1 Cdo/67/2011, kde sa uvádza, že právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t.j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí vedenom pod sp.zn. 3 Cdo/169/2017 osobitne poukázal na tú časť odôvodnenia rozhodnutia sp.zn. 1 Cdo/67/2017, v ktorej uviedol, že „to, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. To znamená, že oprávnený sa dozvie, že došlo k

bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka), keď získa znalosť tých skutkových okolností, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie“. Pokiaľ žalobca poukazuje na opačný právny záver, ktorý by mal byť uvedený v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vedenom po sp.zn. 5 Cdo/121/2009, dovolací súd uvádza (ako už uviedol v rozhodnutí pod sp.zn. 3Cdo/169/2017), že v tomto dospel najvyšší súd k obdobným právnym záverom, a to, že pre začiatok behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie „skutkového stavu“ (poznámka dovolacieho súdu: teda nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie). Na uvádzaných právnych záveroch o začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri bezdôvodnom obohatení založil svoje rozhodnutie aj odvolací súd, konkrétne ako vyplýva z bodu 14. jeho odôvodnenia. Žalobcom uvádzané rozhodnutie pod sp.zn. 6 MCdo/9/2012 nie je možné použiť pri riešení danej otázky, nakoľko predmetom rozhodovania bola procesná otázka oprávnenia exekučného súdu skúmať právomoc rozhodcovského súdu vydať rozhodcovský rozsudok.

15. Žalobca preto nedôvodne tvrdí, že ním uvádzaná právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či nesúhlas so skutkovými okolnosťami, kedy sa dozvedel o začiatku plynutia subjektívnej lehoty pri právnom posudzovaní veci však významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 432 ods. 2 C.s.p.

16. So zreteľom na uvedené považoval dovolací súd dovolanie žalobcu z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c) C.s.p. za neprípustné, preto ho podľa § 447 písm. c) C.s.p. odmietol.

17. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovanej nepriznal nárok na ich náhradu, lebo jej nevznikli (§ 262 ods. 1 a 2 C.s.p.).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.